

5. L^p -PROSTORI

5.1. Konveksne funkcije in neenakosti

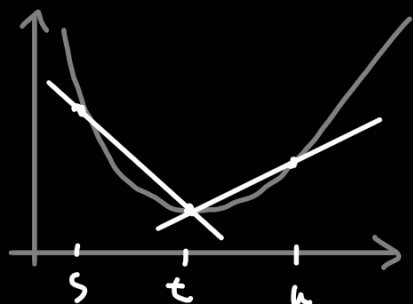
$\varphi: [a, b] \longrightarrow \mathbb{R}$ je **konveksna**, če za vse $x, y \in (a, b)$ in $\lambda \in [0, 1]$ velja $\varphi((1-\lambda)x + \lambda y) \leq (1-\lambda)\varphi(x) + \lambda\varphi(y)$.

Pri nas je $-\infty \leq a < b \leq \infty$.

Pišemo $x=s$, $y=u$ in $t=(1-\lambda)s + \lambda u$ in dobimo

$$\frac{\varphi(t) - \varphi(s)}{t - s} \leq \frac{\varphi(u) - \varphi(t)}{u - t}. \quad (*)$$

"Nakloni sekant rastejo."

Iz (*) se da dokazati, da je φ zvezna na odprtem intervalu, kar je pri nas (a, b) .

Jensenova neenakost: Naj bo $(X, \mathcal{F}, \mu)$ verjetnostni prostor in $\varphi: (a, b) \longrightarrow \mathbb{R}$ konveksna funkcija. Naj bo $f \in L^1(\mu)$ taka funkcija, da je njena zloga vrednosti vsebovana v (a, b) .

Tedaj velja
$$\varphi\left(\int_X f d\mu\right) \leq \int_X (\varphi \circ f) d\mu.$$

Verjetnostna formulacija: $(\Omega, \mathcal{F}, P)$, φ konveksna funkcija, ... predpostavke $X \leftrightarrow f$
$$\varphi(EX) \leq E(\varphi(X))$$

Dokaz: Pišimo $t = \int_X f d\mu$

$a < t < b$

$b > f(x) > a \quad | \int_X$

$$b = \int_X b d\mu \geq \int_X f(x) d\mu = \int_X a d\mu = a$$

$$\Rightarrow a \leq t \leq b$$

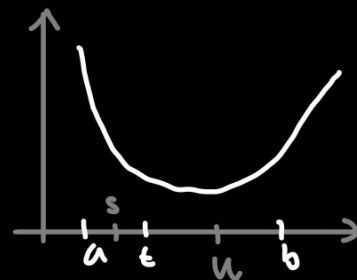
Ali je $t=b$ oziroma $\int_x f d\mu = \int_x b d\mu$ oziroma $\int_x (b-f) d\mu = 0$
 $\Leftrightarrow b=f$ s.p., saj $b > f(x) \forall x$

To ni možno. Podobno $a < t$.

Definiramo $\beta := \sup \frac{f(t)-f(a)}{t-a}$

Ker za vse $s \in (a, t)$ in vse $u \in (t, b)$ velja

$$\frac{f(t)-f(s)}{t-s} \leq \beta \leq \frac{f(u)-f(t)}{u-t}$$

Dobimo $f(s) \geq f(t) + \beta(s-t)$ za vse $s \in (a, b)$.

$s = F(x)$:

$$f(F(x)) \geq f(t) + \beta(F(x)-t)$$

$$\int_X (f \circ f) d\mu \geq \underbrace{\int_X f(t) d\mu}_{f(t) = f(\int_X f d\mu)} + \beta \underbrace{\int_X (F-t) d\mu}_0$$

Naj bo $X = \{p_1, \dots, p_n\}$ opremljen s potenčno σ -algebro in verjetnostno mero. Označimo $d_j = \mu(\{p_j\})$ in $x_j = f(p_j)$, kjer je f funkcija. Če je f konveksna, potem dobimo

$$f\left(\int_X f d\mu\right) \leq \int_X (f \circ f) d\mu$$

$$f\left(\sum_{j=1}^n f(p_j) \mu(\{p_j\})\right) \leq \sum_{j=1}^n (f \circ f)(p_j) \mu(\{p_j\})$$

$$f\left(\sum_{j=1}^n d_j x_j\right) \leq \sum_{j=1}^n d_j f(x_j); \quad \sum_{j=1}^n d_j = 1, \quad 0 \leq d_j \leq 1$$

Naj bo $f(x) = e^x$ in $x_j = e^{x_j}$

$$y_1^{d_1} \dots y_n^{d_n} \leq d_1 y_1 + \dots + d_n y_n \quad (**)$$

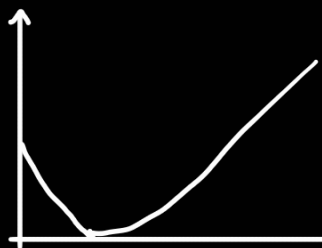
Vzemimo $d_1 = \dots = d_n = \frac{1}{n} \Rightarrow \sqrt[n]{y_1 \dots y_n} \leq \frac{y_1 + \dots + y_n}{n}$ **AG-nerenakost**

$n=2, d_1=p, d_2=q$ v **(**)** in dobimo $\frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1$ (pri **konjugiranih eksponentih**)

$y_1 = x^p, y_2 = y^q$ dobimo $xy \leq \frac{1}{p}x^p + \frac{1}{q}y^q$ Youngova neenakost

Youngova neenakost lahko dokažemo tudi z ANA1:

Za fiksen $y \geq 0$ opazujemo $f(x) = \frac{1}{p}x^p + \frac{1}{q}x^q - xy$
 $f'(x) = x^{p-1} - y \Rightarrow x = y^{\frac{1}{p-1}}$

$\Rightarrow$ globalni minimum za f je dosežen, ko je $x = y^{\frac{1}{p-1}}$

$$\begin{aligned} f(x) &= f(y^{\frac{1}{p-1}}) = \frac{1}{p} y^{\frac{p}{p-1}} + \frac{1}{q} y^q - y^{\frac{1}{p-1}+1} \\ &= \frac{1}{p} y^{\frac{p}{p-1}} - y^{\frac{p}{p-1}} + \frac{1}{q} y^q \\ &= \left(\frac{1}{p} - 1\right) y^{\frac{p}{p-1}} + \frac{1}{q} y^q \\ &= -\frac{1}{q} y^{\frac{p}{p-1}} + \frac{1}{q} y^q = 0 \\ &\Rightarrow \frac{p-1}{p} = 1 - \frac{1}{p} = \frac{1}{q} \end{aligned}$$

Enakost v Youngovi neenakosti je dosežena $\Leftrightarrow$
 $x = y^{\frac{1}{p-1}}$ oziroma $x^p = y^{\frac{p}{p-1}} = y^q$

5.2. L^p -prostori

23. december 2025

Naj bo $(X, \mathcal{A}, \mu)$ merljiv prostor s pozitivno mero. Za $p \in [1, \infty)$ definiramo $L^p(\mu)$ kot množico vseh merljivih funkcij $f: X \rightarrow \mathbb{C}$, da je $|f|^p \in L^1(\mu)$.

$$|f|^p \in L^1(\mu) \Leftrightarrow \int_X |f|^p d\mu < \infty.$$

Kasneje bomo pokazali, da je $\|f\|_p := \left(\int_X |f|^p d\mu \right)^{1/p}$ polnorma na $L^p(\mu)$.

$L^p(\mu)$ je vektorski prostor

$$i) f, g \in L^p(\mu) \Rightarrow f+g \in L^p(\mu) \quad ii) f \in L^p(\mu), \lambda \in \mathbb{C} \Rightarrow \lambda f \in L^p(\mu)$$

Primer $p=1$ je znan, zato BŠŠ $1 < p < \infty$.

i) $t \mapsto t^p$ je konveksna na $[0, \infty]$

$$t_1, t_2 \geq 0 : \varphi\left(\frac{t_1+t_2}{2}\right) \leq \frac{1}{2}\varphi(t_1) + \frac{1}{2}\varphi(t_2)$$

$$\left(\frac{t_1+t_2}{2}\right)^p \leq \frac{1}{2}t_1^p + \frac{1}{2}t_2^p$$

$$F_1 = |f(x)|, \quad g_1 = |g(x)|$$

$$(|f(x)| + |g(x)|)^p \leq 2^{p-1}(|f(x)|^p + |g(x)|^p)$$

$$\int_X |f+g|^p d\mu \leq 2^{p-1} \left(\int_X |f|^p d\mu + \int_X |g|^p d\mu \right) < \infty$$

$$\|f+g\|_p^p \leq 2^{p-1} (\|f\|_p^p + \|g\|_p^p)$$

$$\text{ii) } \int_X |\lambda f|^p d\mu = |\lambda|^p \int_X |f|^p d\mu = |\lambda|^p \|f\|_p^p$$

||

$$\|\lambda f\|_p^p$$

$$\Rightarrow \|\lambda f\|_p = |\lambda| \cdot \|f\|_p$$

$p \in (1, \infty) \Rightarrow$ če q zadošča $\frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1$, q imenujemo konjugirani eksponent k p oziroma p in q sta konjugirana eksponenta.

$$p=q=2: \quad \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1 \quad \leadsto L^2(\mu)$$

Hölderjeva neenakost: Naj bosta $p, q \in (1, \infty)$ konjugirana eksponenta.

Naj bo $f \in L^p(\mu)$ in $g \in L^q(\mu)$. Tedaj je $fg \in L^1(\mu)$ in velja:

$$\left| \int_X fg d\mu \right| \leq \left(\int_X |f|^p d\mu \right)^{1/p} \cdot \left(\int_X |g|^q d\mu \right)^{1/q}$$

oziroma

$$\left| \int_X fg d\mu \right| \leq \|f\|_p \cdot \|g\|_q.$$

Posledica: Za $f \in L^p(\mu)$ in $g \in L^q(\mu)$, kjer sta $1 < p, q < \infty$ konjugirana eksponenta, velja $\|fg\|_1 \leq \|f\|_p \|g\|_q$.

Dokaz Hölderjeve neenakosti: Najprej predpostavimo, da $f, g \geq 0$.

Vpeljimo $A := \left(\int_X f^p d\mu \right)^{1/p}$, $B := \left(\int_X g^q d\mu \right)^{1/q}$.

$$\Rightarrow 0 \leq A, B < \infty$$

Naša neenakost: $0 \leq \int_X fg d\mu \leq A \cdot B$

$$A=0 \Rightarrow f \equiv 0 \text{ s.p.} \Rightarrow f \equiv 0 \text{ s.p.} \Rightarrow fg \equiv 0 \text{ s.p.} \Rightarrow 0 \leq 0 \leq 0B \quad \checkmark$$

Če $B=0$, podobno.

Zato BŠS $A, B \geq 0$. Definiramo $F := \frac{f}{A}$ in $G := \frac{g}{B}$.

$$\Rightarrow F \in L^p(\mu), \|F\|_p = 1, G \in L^q(\mu), \|G\|_q = 1$$

Po Youngovi neenakosti je

$$0 \leq FG \leq \frac{F^p}{p} + \frac{G^q}{q} \quad \int$$

$$0 \leq \int_X FG \leq \int_X \left(\frac{F^p}{p} + \frac{G^q}{q} \right) d\mu = \frac{1}{p} \|F\|_p^p + \frac{1}{q} \|G\|_q^q = 1$$

$$\int_X \frac{f}{A} \frac{g}{B} d\mu \leq 1 \quad \text{ozirama} \quad \int_X fg d\mu \leq AB \leq \|f\|_p^p \cdot \|g\|_q^q$$

V splošnem:

Če je $fg \in L^1$

$$\left| \int_X fg d\mu \right| \leq \int_X |fg| d\mu = \int_X |f| \cdot |g| d\mu \leq \|f\|_p \cdot \|g\|_q = \|f\|_p \cdot \|g\|_q$$

□

Lema: Naj bosta $p, q \in (1, \infty)$ konjugirana eksponenta. Tedaj za $f \in L^p(\mu)$ velja $\|f\|_p = \sup \left\{ \left| \int_X fg d\mu \right| : \|g\|_q = 1 \right\}$.

Opomba: $f \in L^p(\mu) \Rightarrow \varphi_f(g) := \int_X fg d\mu$; $g \in L^q(\mu)$ in p, q konjugirana eksponenta. Ta φ_f je omejen linearen funkcional na $L^q(\mu)$, saj je $|\varphi_f(g)| \leq \|f\|_p \|g\|_q$ (Hölder) $\Rightarrow \|\varphi_f\| \leq \|f\|_p$.

Po lemi je $\|\varphi_f\| = \|f\|_p$.

Dokaz: Oznacimo $s := \sup \left\{ \left| \int_X fg d\mu \right| : \|g\|_q = 1 \right\}$. Po Hölderjevi neenakosti je $\|f\|_p \geq s$. Definirajmo

$$g(x) = \begin{cases} \frac{|f(x)|^{p-1}}{\|f\|_p^{p-1}} \cdot \frac{\overline{f(x)}}{|f(x)|} & ; f(x) \neq 0 \\ 0 & ; f(x) = 0 \end{cases}$$

Funkcija g je dobro definirana, če $f \neq 0$ s.p. Če je $f \equiv 0$ s.p.,

potem katerikoli $g \in \|g\|_p = 1$ deluje.

BSS $f \neq 0$ s. p.

$$\|g\|_2^2 = \int_X |g|^2 d\mu = \int_{\{x | f(x) \neq 0\}} \frac{|f|^{(p-1)2}}{\|f\|_p^{p-1}2} d\mu$$

$$(p-1)2 = p2 - 2 = p$$

$$\downarrow = \int_{\{x | f(x) \neq 0\}} \frac{|f|^p}{\|f\|_p^p} d\mu = \frac{1}{\|f\|_p^p} \int_X |f|^p d\mu = 1$$

$$\int_X fg d\mu = \int_{\{x | f(x) \neq 0\}} f(x) \frac{|f(x)|^{p-1}}{\|f\|_p^{p-1}} \cdot \frac{\overline{f(x)}}{|f(x)|} d\mu = \frac{1}{\|f\|_p^{p-1}} \int_X |f(x)|^p d\mu$$

$$= \frac{1}{\|f\|_p^{p-1}} \cdot \|f\|_p^p = \|f\|_p.$$

Neenakost Minkovskega: Naj bo $1 \leq p < \infty$. Tedaj za $f, g \in L^p(\mu)$ velja $\|f+g\|_p \leq \|f\|_p + \|g\|_p$ oziroma

$$\left(\int_X |f+g|^p d\mu \right)^{1/p} \leq \left(\int_X |f|^p d\mu \right)^{1/p} + \left(\int_X |g|^p d\mu \right)^{1/p}.$$

Dokaz: Naj bosta $f, g \in L^p(\mu)$. Naj bo $h \in L^2(\mu)$ tak, da je $\|h\|_2 = 1$. $\left| \int_X (f+g)h d\mu \right| \leq \int_X |f+g|h| d\mu \leq \int_X |f|h| d\mu + \int_X |g|h| d\mu$

Ker je $\left| \int_X fh d\mu \right| \leq \int_X |fh| d\mu \leq \|f\|_p^p$, je

$$\left| \int_X (f+g)h d\mu \right| \leq \|f\|_p + \|g\|_2.$$

Po lemi, ko naredimo supremum po vseh $h \in L^2(\mu)$ z $\|h\|_2 = 1$, dobimo $\|f+g\|_p \leq \|f\|_p + \|g\|_p$.

Opomba: Alternativni dokaz neenakosti Minkovskega (ideja): $f, g \geq 0$

$$\int_X (f+g)^p d\mu = \int_X (f+g)(f+g)^{p-1} d\mu = \underbrace{\int_X f(f+g)^{p-1} d\mu}_{f \in L^1, (f+g)^{p-1} \in L^1} + \underbrace{\int_X g(f+g)^{p-1} d\mu}_{g \in L^1, (f+g)^{p-1} \in L^1}$$

2x uporabimo Hölderja in prekladamo norme in $\frac{1}{p} + \frac{1}{2} = 1$.

$$p = \infty, L^\infty = ?$$

merljiva $f \in L^\infty(\mu) : \Leftrightarrow \exists M \geq 0, |f(x)| \leq M$ za skoraj vsak $x \in X$.

Elementi $L^\infty(\mu)$ so t.i. **bistveno omejene funkcije**.

Za $f \in L^\infty(\mu)$ definiramo

$$\|f\|_\infty := \inf \{M \geq 0 \mid |f(x)| \leq M \text{ za skoraj vsak } x \in X\}$$

$\|f\|_\infty$ se imenuje **bistveni supremum** funkcije f in ga včasih označimo $\|f\|_\infty := \operatorname{ess\,sup}_{x \in X} |f(x)|$.

Lema: Naj bo $f \in L^\infty(\mu)$. Tedaj je $|f(x)| \leq \|f\|_\infty$ za skoraj vsak $x \in X$.

Dokaz: $A_n := \{x \in X \mid |f(x)| \geq \|f\|_\infty + \frac{1}{n}\}$. Po definiciji je $\mu(A_n) = 0$ $\forall n \in \mathbb{N}$. $\{x \in X \mid |f(x)| \leq \|f\|_\infty\} = \left(\bigcup_{n=1}^{\infty} A_n\right)^c$
ker $\mu\left(\bigcup_{n=1}^{\infty} A_n\right) = 0$, je $|f(x)| \leq \|f\|_\infty$ s.p. □

Dopolnjena Hölderjeva neenakost: Naj bo $p \in [1, \infty]$ in naj bo q konjugirani eksponent k p . Potem za $f \in L^p(\mu)$ in $g \in L^q(\mu)$ velja $\left|\int_X fg d\mu\right| \leq \|f\|_p \cdot \|g\|_q$.

Dokaz: i) $p \in (1, \infty) \leadsto$ Hölder

$$\text{ii) } p=1 \Rightarrow 1 = \frac{1}{p} + \frac{1}{q} \Rightarrow q = p^\infty, \quad p=\infty \Rightarrow q=1$$

$$\left|\int_X fg d\mu\right| \leq \int_X |fg| d\mu = \int_X |f| \|g\|_\infty d\mu = \|f\|_1 \cdot \|g\|_\infty$$
□

Lema: Naj bo $(f_n)_{n \in \mathbb{N}} \subset L^\infty(\mu)$.

i) Če je $(f_n)_{n \in \mathbb{N}}$ Cauchyjevsko v $L^\infty(\mu)$, potem $\exists A \in \mathcal{A}$, da je $\mu(A^c) = 0$ in $(f_n)_{n \in \mathbb{N}}$ enakomerno Cauchyjevsko na A .

ii) Če $f_n \rightarrow f$ v $L^\infty(\mu)$, potem $\exists A \in \mathcal{A}$, da je $\mu(A^c) = 0$ in $f_n \rightarrow f$ enakomerno na A .

Cauchyjev pogoj: $\forall \varepsilon > 0, \exists N_\varepsilon, \forall m, n \geq N_\varepsilon, \|f_n - f_m\|_\infty < \varepsilon$.

Dokaz: i) Za $n, m \in \mathbb{N}$ definiramo $A_{n,m} = \{x \in A \mid |f_n(x) - f_m(x)| > \|f_n - f_m\|_\infty\}$.

Po definiciji bistvene norme in po lemi, je $\mu(A_{n,m}) = 0$.

Definiramo $B := \bigcup_{n,m=1}^{\infty} A_{n,m}$. Tedaj $\mu(B) = 0$, ko $A := B^c$, pa velja $|f_n(x) - f_m(x)| \leq \|f_n - f_m\|_\infty$ povsod.

ii) Podobno kot i). ◻

Naj bo $p \in [1, \infty]$. V $L^p(\mu)$ vpeljemo relacijo $\sim$:

$$f \sim g \Leftrightarrow f = g \text{ s.p.}$$

To je ekvivalenčna relacija. $L^p(\mu)/\sim := L^p(\mu)$ zbraba notacije

$$[f] \in L^p(\mu) \Rightarrow \|[f]\|_p := \|f\|_p.$$

$$\text{Če } 1 \leq p < \infty \text{ in } f \sim g \Rightarrow \int_X |f|^p d\mu = \int_X |g|^p d\mu$$
$$\quad \quad \quad \parallel \quad \quad \quad \parallel$$
$$\quad \quad \quad \|f\|_p^p \quad \quad \quad \|g\|_p^p$$

$$p = \infty \text{ in } f \sim g \Rightarrow f = g \text{ s.p.}$$

$$g(x) \underset{\text{s.p.}}{=} f(x) \underset{\text{s.p.}}{\leq} \|f\|_\infty \Rightarrow \|g\|_\infty \leq \|f\|_\infty$$

Podobno $\|f\|_\infty \leq \|g\|_\infty$.

Definiramo $[f] + [g] := [f + g]$ in $\lambda[f] := [\lambda f]$.

$f \sim f'$ in $g \sim g'$, potem $f + g \sim f' + g'$ in $\lambda f \sim \lambda f'$.

Zato je $L^p(\mu)$ tudi vektorski prostor in $\|\cdot\|_p$ na $L^p(\mu)$ je norma za $p \in [1, \infty)$.

$p = \infty$: $[f], [g] \in L^\infty(\mu)$:

$$\|[f] + [g]\|_\infty \stackrel{?}{\leq} \|[f]\|_\infty + \|[g]\|_\infty$$
$$\quad \quad \quad \Updownarrow$$

$$\|f + g\|_\infty \leq \|f\|_\infty + \|g\|_\infty$$

$$|f(x) + g(x)| \leq |f(x)| + |g(x)| \leq \|f\|_\infty + \|g\|_\infty \text{ s.p.}$$

Po definicije bistvene norme je $\|f + g\|_\infty \leq \|f\|_\infty + \|g\|_\infty$.

$$\|\lambda f\|_\infty = |\lambda| \|f\|_\infty$$

$$|\lambda f(x)| = |\lambda| |f(x)| \leq |\lambda| \|f\|_\infty \text{ s.p.} \Rightarrow \|\lambda f\|_\infty \leq |\lambda| \|f\|_\infty$$

$$\text{Če } \lambda \neq 0: |f(x)| = \left| \frac{1}{\lambda} \lambda f(x) \right| = \frac{1}{|\lambda|} |\lambda f(x)| \leq \frac{1}{|\lambda|} \|\lambda f\|_\infty \text{ s.p.}$$

$$\Rightarrow \|f\|_\infty \leq \frac{1}{|\lambda|} \|\lambda f\|_\infty \text{ oziroma } |\lambda| \|f\|_\infty \leq \|\lambda f\|_\infty.$$

Izrek: $L^p(\mu)$ je Banachov prostor za $1 \leq p \leq \infty$.

Dokaz: $p=1$ (znano), $1 < p < \infty$ (podobno kot $p=1$).

$p=\infty$: Naj bo $(f_n)_{n \in \mathbb{N}}$ Cauchyjeva zaporedje v $L^\infty(\mu)$.

$$\forall \varepsilon > 0. \exists n_\varepsilon. \forall n, m \geq n_\varepsilon. \|f_n - f_m\|_\infty < \varepsilon$$

$$\|f_n - f_m\|_\infty$$

$$\|f_n - f_m\|_\infty$$

$\exists A \in \mathcal{A}. \mu(A^c) = 0$ in $(f_n|_A)_{n \in \mathbb{N}}$ enakomerno Cauchyjeva

Naj bo $F := \lim_{n \rightarrow \infty} f_n|_A \leftarrow$ enakomerna limita na A

Ker so $f_n|_A$ merljive, je F merljiva na A .

$$\tilde{f}(x) := \begin{cases} F(x) & | x \in A \\ 0 & | x \in A^c \end{cases}$$

je merljiva na X in velja $\|f_n - \tilde{f}\|_\infty \rightarrow 0$.

Torej $[f_n] \rightarrow [\tilde{f}]$. □

Opomba: Naj bo $(X, \mathcal{A}, \mu)$ merljiv prostor in $s: X \rightarrow \mathbb{C}$ merljiva stopničasta funkcija. Naj bo $s = \sum_{k=1}^n a_k \chi_{E_k}$ kanonična oblika za s . Tedaj je $|s| = \sum_{k=1}^n |a_k| \chi_{E_k}$ in zato

$$\int_X |s|^p d\mu = \int_X \left(\sum_{k=1}^n |a_k|^p \chi_{E_k} \right) d\mu = \sum_{k=1}^n |a_k|^p \mu(E_k)$$

$s \in L^p(\mu) \Leftrightarrow \{x \mid s(x) \neq 0\}$ ima končno mero.

Posledica: Za $1 \leq p < \infty$ je množica vseh stolpničastih funkcij iz $L^p(\mu)$ gosta v $L^p(\mu)$.

Dokaz: Najprej naj bo $f \geq 0$ v $L^p(\mu)$. Tedaj obstaja zaporedje $(s_n)_{n \in \mathbb{N}}$ stopničastih funkcij, da $0 \leq s_n \nearrow f$ po točkah.

$$\|f - s_n\|_p^p = \int_X |f - s_n|^p d\mu \xrightarrow{\text{glej spodaj}} 0$$

$$0 \leq s_n \nearrow f \Rightarrow f - s_n \searrow 0 \stackrel{f^p}{\Rightarrow} \int_X |f - s_n|^p d\mu \searrow 0, \quad f^p \in L^1(\mu), \text{ LDK.} \quad \square$$

Primer: $(\mathbb{N}, \mathcal{P}(\mathbb{N}), \mu)$; μ šteje točke

$$L^\infty(\mu) = \{f: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{C} \mid \|f\|_\infty < \infty\}$$

$$f \in L^\infty(\mu): \|f(x)\| \leq \|f\|_\infty \text{ s.p.}$$

Ker je $\mu(A) = 0 \Leftrightarrow A = \emptyset$, je f omejena.

$$f \mapsto (f(n))_{n \in \mathbb{N}}$$

$$L^\infty(\mu) \hookrightarrow \mathbb{R}^\mathbb{N} \text{ Banachov prostor } \|(x_n)_{n \in \mathbb{N}}\| = \sup_{n \in \mathbb{N}} |x_n|$$

$$1 \leq p < \infty: L^p(\mu) = \{f: \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{C} \mid \int_X |f|^p d\mu < \infty\}.$$

$$\int_X |f|^p d\mu = \sum_{n=1}^{\infty} |f(n)|^p$$

$$f \mapsto (f(n))_{n \in \mathbb{N}}$$

$$L^p \hookrightarrow \mathbb{R}^p \text{ Banachov prostor } \|(x_n)_{n \in \mathbb{N}}\| = \left(\sum_{n=1}^{\infty} |x_n|^p \right)^{1/p}.$$

Kaj je $L^\infty(\mu)$?

$$\text{Kaj je } \mathbb{R}^\mathbb{N}? \quad \mathbb{R}^\mathbb{N} = C_b(\mathbb{N}) \cong C(\overset{\text{Stone-Cech}}{\underset{\substack{\uparrow \\ \mathbb{N} \text{ disk. top.}}}{\mathbb{N}}})$$

$$L^\infty(\mu) \cong C(K) \quad (\text{brez dokaza})$$

5.3 Dualnost med L^p prostori:

6. januar 2025

$$\begin{array}{ccccccc} L^1 & L^2 & L^3, \dots, L^p & L^q & L^\infty \\ \text{lep} & \text{Hilbertov} & \text{zelo lepi} & & \text{grd} \\ \text{lep} & & \text{refleksivni} & & \\ \text{norma} & & & & \end{array}$$

X normiran prostor. Vprašanje: Ali na X obstaja zvezen linearni funkcional?

Da: po Hahn-Banachovem izreku obstaja veliko zveznih linearnih funkcionalov.

Definicija: Naj bo X normiran prostor in $f: X \longrightarrow \mathbb{R}$ ali $\mathbb{C}$ linearni funkcional. f je **omejen**, če $\exists M \geq 0$, da je

$$|f(x)| \leq M \cdot \|x\|.$$

Trditev: Naj bo $f: X \rightarrow \mathbb{F}$ linearni funkcional. NTSE

i) F je omejen

iv) f je Lipschitzov

ii) f je zvezan

v) f je zvezten v 0

iii) f je enakomerno zvezen

vi) f je zvezen v neki točki

Najmanjši" možni M , ki ga lahko vstavimo v neenakost imenujemo norma funkcionala f in jo označimo z $\|f\|$.

$$\|f\| = \inf \{M \geq 0 \mid |f(x)| \leq M\|x\| \forall x \in X\}$$

$$= \sup_{\|x\| \neq 0} \frac{|f(x)|}{\|x\|}$$

$$= \sup_{\|x\|=1} |f(x)|$$

$$= \sup_{\|k\| \leq 1} |f(x)|$$

$$= \sup_{\|x\| \leq 1} |f(x)|$$

operatoraska norma funkcionala

Izditev: Če je X normiran, potem je $X^X := \{\text{omejeni linearni funkcionali na } X\}$ Banachov prostor glede na operatorsko normo.

Izrek: Za $\forall x \in X. \exists f \in X^*, \|f\|=1$, da je $f(x) = \|x\|$.

Posledica: X^* loči body na X .

Dokuz: $x, x' \in X$ in $x \neq x'$

$$\exists f \in X^*, \|f\|=1 \quad \underbrace{f(x-x')}_{f(x)-f(x')} = \|x-x'\| \neq 0$$

$$(L^3)^* \cong L^{3/2} \quad \frac{1}{3} + \frac{1}{x} = 1 \Rightarrow x = 3/2$$

$$(L^p)^* \cong L^q \quad \frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1$$

$$f \in L^p(\mu), g \in L^q(\mu); \quad 1 \leq p \leq q \leq \infty \quad \text{in} \quad \frac{1}{p} + \frac{1}{q} = 1$$

$$\text{Hölder:} \quad \left| \int_x fg d\mu \right| \leq \|f\|_p \cdot \|g\|_q$$

$$g \in L^q(\mu) \leadsto \varphi_g(f) = \int_x fg d\mu, \quad \varphi_g: L^p(\mu) \longrightarrow \mathbb{F}$$

$$|\varphi_g(f)| \leq \|f\|_p \cdot \|g\|_q \Rightarrow \varphi_g \in L^p(\mu)^* \quad \text{in} \quad \|\varphi_g\| \leq \|g\|_q.$$

Trditve: Za $g \in L^q(\mu)$ je $\varphi_g \in L^p(\mu)^*$ in $\|\varphi_g\| = \|g\|_q$.

Trditve: Naj bosta p in q konjugirana eksponenta. Tedaj za $g \in L^q(\mu)$ velja naslednje:

i) če je $q \in [1, \infty)$, potem je $\|\varphi_g\| = \|g\|_q$.

ii) če $q = \infty$ in je μ σ -končna, potem je $\|\varphi_g\| = \|g\|_\infty$.

Opomba: Pod predpostavkami trditve je $L^q(\mu) \xrightarrow{\text{lin. izom.}} L^p(\mu)^*$.

Dokaz: i) Če $q \in (1, \infty)$ potem vemo po posledici Hölderjeve neenakosti, da je $\|\varphi_g\| = \|g\|_q$.

$$\|\varphi_g\| = \sup \left\{ \left| \int_x fg d\mu \right| \mid \|f\|_p = 1 \right\} = \|g\|_q.$$

$$\underline{q=1}: g=0 \Rightarrow \varphi_g=0 \quad \checkmark$$

$$g \neq 0 \text{ s.p.} \Rightarrow f(x) = \begin{cases} \frac{\overline{g(x)}}{\|g\|_1}; & g(x) \neq 0 \\ 0; & \text{sicer} \end{cases}$$

$$\Rightarrow f \in L^\infty(\mu) \quad \text{in} \quad \|f\|_\infty = 1 \quad (\text{bistvena norma})$$

$$\varphi_g(f) = \int_x fg d\mu = \int_x |g| d\mu = \|g\|_1.$$

$$\text{ii) } \underline{\|\varphi_g\| = \|g\|_\infty}$$

$$\cdot \text{Če je } g=0 \text{ s.p.} \Rightarrow \varphi_g=0 \quad \text{in} \quad [g]=0$$

$$\cdot \text{BŠS } g \neq 0 \text{ s.p., } \varepsilon > 0$$

$$F := \{x \in X \mid |g(x)| \geq \|g\|_\infty - \varepsilon\}$$

Po definiciji bistvenega supremuma je $\mu(F) > 0$.

Naj bo $(A_n)_{n \in \mathbb{N}}$ naraščajoče zaporedje merljivih množic s končno mero in $\bigcup_{n=1}^{\infty} A_n = X$.

$$F = \bigcup_{n=1}^{\infty} (A_n \cap F) \Rightarrow \mu(F) = \lim_{n \rightarrow \infty} \mu(A_n \cap F)$$

$$\exists n \in \mathbb{N}. 0 < \mu(\underbrace{A_n \cap F}_A) < \infty$$

$$\text{Definiramo } f(x) := \begin{cases} \frac{1}{\mu(A)} \chi_A(x) \frac{g(x)}{|g(x)|} & ; g(x) \neq 0 \\ 0 & ; \text{sicer} \end{cases}$$

$$\|f\|_1 = \int_X |f| d\mu = \frac{1}{\mu(A)} \int_A \chi_A d\mu = 1$$

$$\|f_g\| \geq \|f_g(f)\| = \left| \int_X f g d\mu \right| = \frac{1}{\mu(A)} \left| \int_A |g| d\mu \right| \geq \frac{1}{\mu(A)} (\|g\|_{\infty} - \varepsilon) \mu(A) = \|g\|_{\infty} - \varepsilon$$

Pošljimo $\varepsilon \rightarrow 0$: $\|f_g\| \geq \|g\|_{\infty}$. Obratno vedno velja. ▣

Izrek: Naj bo μ σ -končna mera in $p \in [1, \infty)$. Tedaj za $\forall f \in L^p(\mu)^*$ obstaja skoraj povsod enolično določena funkcija $g \in L^q(\mu)$, da je $f = f_g$. $f(f) = \int_X f g d\mu$

Dokaz: Želimo poiskati funkcijo $g \in L^q(\mu)$, da je $f(f) = \int_X f g d\mu$.

Enoličnost: Če $f_g = f_{g'}$, potem je $f_{g-g'} = 0$.

$$0 = \|f_{g-g'}\| = \|g-g'\|_q \Leftrightarrow g-g' = 0 \text{ s. p.}$$

Eksistenca: Najprej predpostavimo, da je μ končna mera.

Za $A \subseteq X$ merljiva definiramo

$$\lambda(A) := f(\chi_A). \quad (\text{ok definirana, saj } \mu(A) < \infty \Leftrightarrow \chi_A \in L^p)$$

λ je kompleksna mera

$$\lambda(\emptyset) = f(\chi_{\emptyset}) = f(0) = 0$$

$(A_n)_{n \in \mathbb{N}}$ paroma disjunktne v $\mathcal{A}$ in $A = \bigcup_{n=1}^{\infty} A_n$

$$\lambda(A) = \sum_{n=1}^{\infty} \lambda(A_n) \Leftrightarrow f(\chi_A) = \sum_{n=1}^{\infty} f(\chi_{A_n})$$

$$\sum_{n=1}^{\infty} \varphi(\chi_{A_n}) = \varphi\left(\sum_{n=1}^{\infty} \chi_{A_n}\right)?$$

Ker je φ zvezna, moramo preveriti, da vrsta $\sum_{n=1}^{\infty} \chi_{A_n}$ konvergira v $L^p(\mu)$.

$$\begin{aligned} \|\chi_A - \sum_{j=1}^n \chi_{A_j}\|_p^p &= \sum_{j=n+1}^{\infty} \int_X \chi_{A_j}^p d\mu \\ &= \sum_{j=n+1}^{\infty} \int_X \chi_{A_j} d\mu \\ &= \sum_{j=n+1}^{\infty} \mu(A_j) \longrightarrow 0, \text{ saj } \infty < \mu(A) = \sum_{n=1}^{\infty} \mu(A_n) \end{aligned}$$

Zato $\sum_{n=1}^{\infty} \chi_{A_n}$ konvergira in po zveznosti

$$\begin{aligned} \varphi\left(\sum_{n=1}^{\infty} \chi_{A_n}\right) &= \sum_{n=1}^{\infty} \varphi(\chi_{A_n}) = \sum_{n=1}^{\infty} \lambda(A_n) \\ &= \lambda\left(\bigcup_{n=1}^{\infty} A_n\right) \end{aligned}$$

Torej je λ kompleksna mera.

$$\lambda \ll \mu$$

$$\mu(A) = 0 \Rightarrow \chi_A = 0 \text{ v } L^p(\mu) \Rightarrow \lambda(A) = \varphi(\chi_A) = \varphi(0) = 0$$

Po Radon-Nikodynovem izreku $\exists g \in L^1(\mu)$, enolično določena s.p.,

$$\begin{aligned} \text{da je } \lambda(A) &= \int_A g d\mu \quad \forall A \in \mathcal{A} \\ \parallel & \\ \varphi(\chi_A) &= \int_A \chi_A g d\mu \quad \forall A \in \mathcal{A} \end{aligned}$$

Torej $\varphi(f) = \int_X f g d\mu \quad \forall f$ karakteristična ($f = \chi_A$)

Zaradi linearnosti je $\varphi(s) = \int s g d\mu \quad \forall s \in L^p(\mu)$ stopničasta.

Če dokažemo, da je $g \in L^2(\mu)$, potem se zvezna funkcionala $F \mapsto \varphi(F)$ in $F \mapsto \int_X f g d\mu$ ujemata na stopničastih funkcijah iz $L^p(\mu)$. Ker so te funkcije goste v $L^p(\mu)$, se zaradi zveznosti funkciji ujemata povsod. Zato $\varphi(f) = \int_X f g d\mu \quad \forall f \in L^p(\mu)$.

$$g \in L^2(\mu)$$

$\forall n \in \mathbb{N}$ definiramo $X_n := \{x \in X \mid |g(x)| \leq n\}$

$\mu(X_n) < \infty \Rightarrow g_n := \chi_{X_n} \cdot g \in L^2(\mu)$, saj omejena in X_n ima končno mero

$$\left(\text{Intermezzo: } A \subseteq X \text{ merljiva} \Rightarrow L^p(A) \overset{\text{izometrično}}{\cong} L^p(X) \text{ na naraven način} \right)$$

$$f \in L^p(\mu) \longleftrightarrow \bar{f}(x) = \begin{cases} f(x); & x \in A \\ 0; & \text{sicer} \end{cases}$$

Definirajmo ℓ_n na $L^p(\mu)$: $\ell_n(f) = \int_X f g_n d\mu$ je omejen, saj $g_n \in L^2(\mu)$ in $\|\ell_n\| = \|g_n\|_2 = \|g|_{X_n}\|_2$.

Oglejmo si $A \subseteq X_n$ merljiva. $\ell(\chi_A) = \int_A g d\mu = \ell_n(\chi_A)$

$$\ell(s) = \ell_n(s) \quad \forall s \in L^p(X_n) \text{ stopničasta}$$

ℓ in ℓ_n sta omejena in se ujemata na stopničastih funkcijah v $L^p(X_n)$. Po omejenosti je $\ell|_{L^p(X_n)} = \ell_n$.

$$\|g|_{X_n}\|_2 = \|\ell_n\| = \|\ell|_{L^p(X_n)}\| \leq \|\ell\|$$

$$\begin{array}{ccc} \|g|_{X_n}\|_2 & \longrightarrow & \|g\|_2 \\ \text{---} & & \text{---} \\ |g|_{X_n} \nearrow |g| & \xRightarrow{\text{LMK}} & \int_X |g|^2 \chi_{A_n} d\mu \nearrow \int_X |g|^2 d\mu \end{array}$$

$$\Rightarrow \int_X |g| d\mu \nearrow \|\ell\|$$

$$\Rightarrow g \in L^2(\mu)$$

7. januar 2016

Naj bo sedaj μ σ -končna. Tedaj $\exists (X_n)_{n \in \mathbb{N}}$ naraščajoče zaporedje množic s končno mero v $\mathcal{A}$, da je $X = \bigcup_{n=1}^{\infty} X_n$.

$$X_1 \subseteq X_2 \subseteq X_3 \subseteq \dots \longleftrightarrow L^p(X_1) \subseteq L^p(X_2) \subseteq L^p(X_3) \subseteq \dots$$

$A \subseteq B \longleftrightarrow L^p(A) \subseteq L^p(B)$ pri čemer $f \in L^p(A)$ razširimo z 0 na $B \setminus A$.

$\ell \in (L^p(X))^* \rightsquigarrow \ell_n := \ell|_{L^p(X_n)}$ je omejen funkcional.

Velja $\|\ell_n\| \leq \|\ell\|$.

$\mu(X_n) < \infty \Rightarrow \exists g_n \in L^2(X_n)$; g_n enolično dohčena skoraj povsod, da je $\ell_n(f) = \int f g_n d\mu \quad \forall f \in L^p(X_n)$.

ker je $\ell|_{L^p(X_n)} = \ell_n \quad \forall n \in \mathbb{N}$ in $\ell_n|_{L^p(X_m)} = \ell_m \quad \forall n \geq m$, je

$g_n|_{X_m} = g_m$ skoraj povsod na X_m .

Zato obstaja množica N z ničelno mero, da je $\forall n \geq m$

$$g_n|_{X_m} = g_m \text{ povsod na } A := N^c \quad (*)$$

$$x \in X \Rightarrow g(x) = \begin{cases} g_n(x); & x \in X_n \cap A \\ 0; & x \in N \end{cases}$$

Zaradi (*) je g dobro definiran.

$$\text{Ker } |g_n| \nearrow |g|, \text{ je } \int_X |g_n|^2 d\mu \xrightarrow{\text{LDK}} \int_X |g|^2 d\mu \Rightarrow \|g\|_2 \leq \|f\|$$

$$\|f_n\|^2 \leq \|f\|^2$$

$$\varphi(f) = \int_X f g d\mu \quad \forall f \in L^p(\mu)$$

$$\varphi_n(f) = \int_X \chi_{X_n} f g_n d\mu \quad \forall f \in L^p(X_n)$$

$$f \in L^p(X) \rightarrow f \chi_{X_n} \in L^p(X_n)$$

$$\varphi(f \chi_{X_n}) = \varphi_n(f \chi_{X_n}) = \int_X \chi_{X_n} f g_n d\mu$$

$$f \chi_{X_n} \xrightarrow{\text{LDK}} f \quad \text{v } L^p(\mu)$$

$$\|f \chi_{X_n} - f\|_p^p = \int_X |f \chi_{X_n} - f|^p d\mu \xrightarrow{\text{LDK}} 0$$

$$|f \chi_{X_n} - f|^p \leq |f|^p \in L^1(\mu)$$

$$\varphi \text{ omejen (zvezen)} \Rightarrow f \chi_{X_n} \xrightarrow{\text{LDK}} f \Rightarrow \varphi(f \chi_{X_n}) \xrightarrow{\text{LDK}} \varphi(f).$$

$$\int_X \chi_{X_n} f g_n d\mu \xrightarrow{\text{LDK}} \int_X f g d\mu$$

$$\chi_{X_n} f g_n \xrightarrow{\text{LDK}} f g \text{ po točkah}$$

$$|\chi_{X_n} f g_n| \leq 1 \cdot |f| |g| \in L^1(\mu)$$

Zato po LDK velja

Opomba: i) $1 < p < \infty$ in μ σ -končna

$$(L^p(\mu))^* \cong L^q(\mu) \quad \text{izometrično izomorfen}$$

$$f \in (L^p(\mu))^* \Leftrightarrow \exists g \in L^q(\mu): \varphi(f) = \int_X f g d\mu$$

ii) $1 < p < \infty$: potem i) vedno drži (brez σ -končnosti), torej

$$(L^p(\mu))^* \cong L^q(\mu)$$

$Y \subseteq X$ σ -končna podmnožica

$$\varphi|_{L^p(Y)} =: \varphi_Y$$

$$\varphi_Y(f) = \int_Y f g_Y d\mu_Y$$

$$\Rightarrow \|g_Y\| = \|\varphi_Y\| \leq \|f\|$$

g_Y z max. normo je iskani g

iii) $L^1(\mu) \hookrightarrow (L^\infty(\mu))^*$ izometrično, „redko surjektivno“

$$X = \{0, 1\}: \mu(\{0\}) = 1, \mu(\{1\}) = \infty$$

$L^\infty(\mu)$ je 2-dim.

$$f \in L^1(\mu) \Leftrightarrow \int_X |f| d\mu = |f(0)| \cdot 1 + |f(1)| \cdot \infty < \infty$$

$$f \in L^1(\mu) \Leftrightarrow f(1) = 0$$

$$\Rightarrow L^1(\mu) \cong \mathbb{F}, \quad L^\infty(\mu) \cong \mathbb{F}^2$$

iv) $L^\infty(\mu) \hookrightarrow (L^1(\mu))^*$ ni izometrično, če μ ni lepa
(μ ni semi-končna)